

Baggrund lærer-elev

Musikkens funktioner

Overalt i verden, til alle tider, og i alle samfundslag og aldersgrupper har vi mennesker brugt musik.

Det er ikke ligegyldigt, hvad der bliver spillet i hvilke sammenhænge. For musikken skal passe i lydstyrke, stil, tempo, klangbillede og følelsesudtryk til den funktion, som den udfylder.

Hvad der passer til en bestemt funktion, kan varieres fra sted til sted og fra en periode til en anden.

Vi kan nok alle komme i tanke om nogle funktioner og sammenhænge, hvor musikken spiller en rolle...de fleste har sunget en fødselsdagssang, i kirken både synges og spilles der, til fest og dans skal musikken helst passe, rundt om juletræet hører der også en sang til og en stille sang kan gøre os alle helt stille.

Her kommer nogle eksempler på situationer, hvor musikken har en særlig funktion. Eksemplerne er hentet fra både nær og fjern, som inspiration til diskussionen med eleverne. Find selv på flere...

Baggrund
lærer-elev:
Musikkens
funktioner

Side 2

Fester

Ingen fest uden musik – som vi kan danse til,
"chille" til, spise til, hygge til og være glade til.

Billede:
Dj spiller til fest.
Foto: steadycul-
tures. CC0 Public
domain.

Ritualer

Ved brylluppet hjælper musikken os gennem ritualets forskellige faser og stemninger – fra det højstemte og det glade til det triste, gennem dans og ved indgangs-march.

Nogle steder er der ved brylluper også processio-ner, hvor familierne bevæger sig mellem forskelli-

ge steder. Så ved alle i byen, at der er bryllup.

(Se og hør eksempler på bryllupsmusik i tilknytning til bogen 'På Tværs af Musik'.)

Ved begravelser hjælper musik os med at vise de svære følelser. Den skaber en ramme, som vi kan holde os til, når det er aller sværest. Den indleder, afslutter og bringer os videre.

Billede:
Bryllupsoptog fra
Surakarta, Indo-
nesien. Musikerne
annoncerer bru-
dens ankomst.
Foto: Eva Fock

Signal

Høj musik fra en bil får dig til at vende hovedet og kigge efter dem, der sidder i bilen.

En mobil, som giver en særlig lyd, fortæller, at der er kommet en SMS.

En larmende procession gennem byen fortæller, at der er en særlig begravelse eller et specielt bryllup.

Med en talende tromme kan man sende en slags morse-besked fra landsby til landsby.

Kirkeklokken og moskeens bønnekald kalder til bøn.

Ved kongelige fester kan der være trompeter, som markerer at der holdes tale, eller at de kongelige ankommer.

Kvindernes glædeshyl ved et arabisk bryllup fortæller, at der sker noget særligt.

Billede:
Når bruden ved dette marokkan-
ske bryllup forla-
der lokalet skifter
musikken mel-
lem de larmende
horn, trommer og
metalkastagnerter
kaldet qarqaba,
popmusik til lidt
let-klassisk og
kvindernes ka-
rakteristiske glæ-
deshyl.
Foto: Eva Fock

Skræmme/genere

Musik og krig hører sammen. De store militærorkestre har altid haft flere opgaver: De skulle vise, at her var en stærk magt. De skulle hjælpe med at skræmme fjendens soldater og give egne soldater kampvilje.

Under Irak-krigen hørte de amerikanske soldater heavy metal, når de skulle ud og kæmpe.

Sydkorea opstillede kæmpehøjtalere ved grænsen til Nordkorea, hvor de spillede tårnhøj popmusik som provokation.

På Guantanamo-basen spillede amerikanerne ensformige popmelodier/jingles tårnhøjt for at drive fangerne til vanvid. Det blev betegnet som tortur.

Billede:
Et af de mest kendte og skræmmende militærorkestre er osmannernes janitsharorkestre (methor-orkestre) fra Tyrkiet. Vi har bl.a. fået pauker, de store kedeltrommer, derfra. Her er det en iransk miniature fra 1500-tallet. Davids Samling. Foto: Pernille Klomp

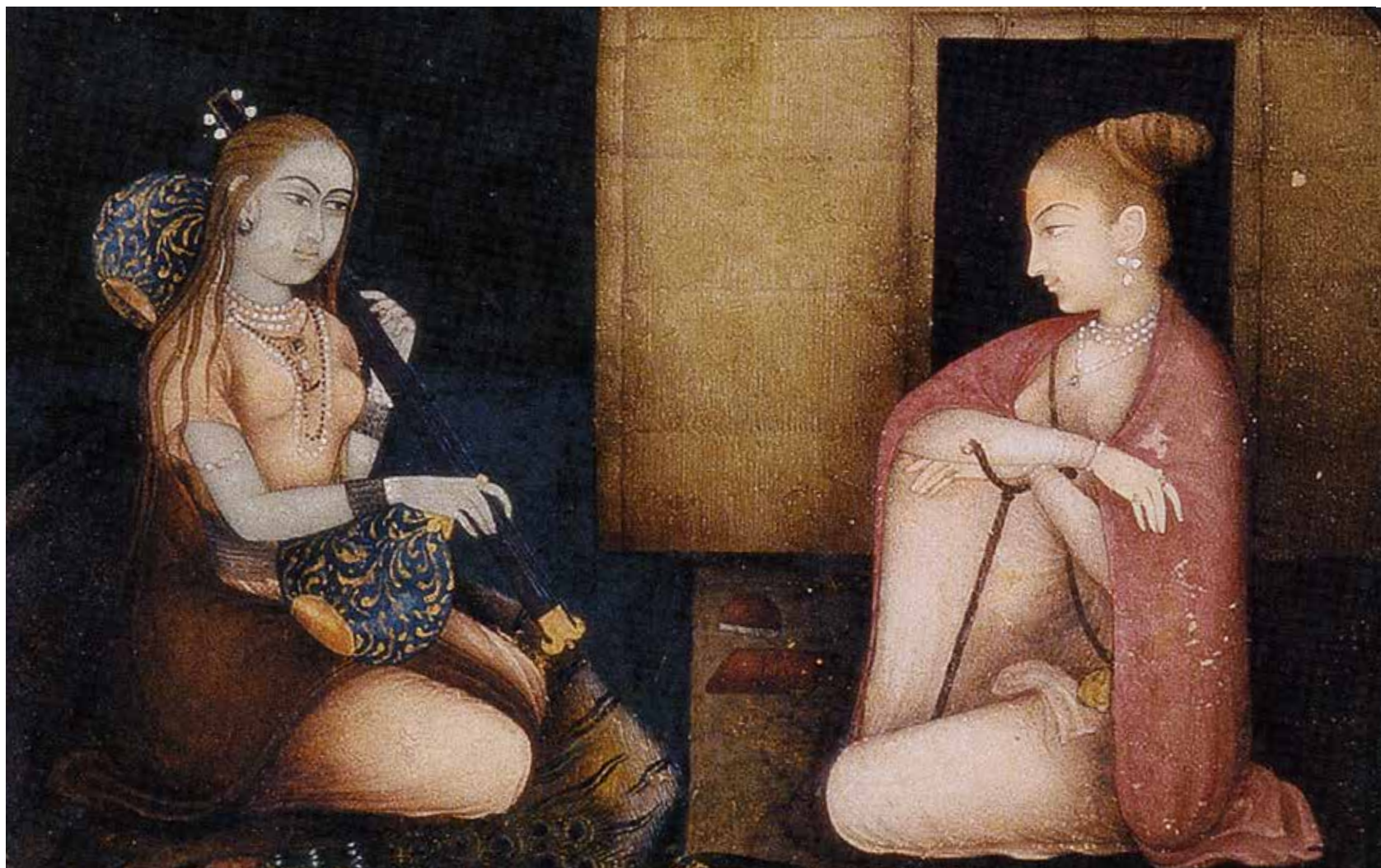

Ro

Vuggeviser skal få os til at falde i søvn, og få pulsen til at falde til ro.

Baggrundsmusik i en hotel-lounge eller på en restaurant skal også skabe ro, men ikke søvngighed.

Stille musik kan også trøste, hvis vi er kede af det.

Billede:
'En kvinde lytter ved nattetide til en vina-spillende yogini'. Både farve og situation udstråler ro. Vina er et indisk strengeinstrument med to kalabasser som klangkasser. En indisk miniature fra ca. 1700. Davids Samling. Foto: Pernille Klemp

Musik for mig selv

Mange hygger sig med at spille på en guitar eller et andet instrument for at få tiden til at gå, mens de er alene.

Vi har ikke mange hyrder i Danmark, men rundt om i verden findes de stadig. En hyrde går meget for sig selv. Ofte har de en fløjte med sig rundt. De laver den måske selv.

Billede:
'Den harpespillende Azada ridende på kamel' - sådan hedder denne iranske tegning fra 1640, som viser hvordan man også i meget gamle dage lavede musik for og med sig selv. Davids Samling. Foto: Pernille Klemp

Bevægelse

Mange bruger musik med et passende tempo til den sport, de laver. F.eks. fitness-træning, gymnastik, capoeira og løb.

Vi kan også bruge musik til at holde et arbejds-tempo. I nogle fiskersamfund kan fællessang eller en trommerytme hjælpe til at få alle til at trække i takt, når båden skal trækkes på land.

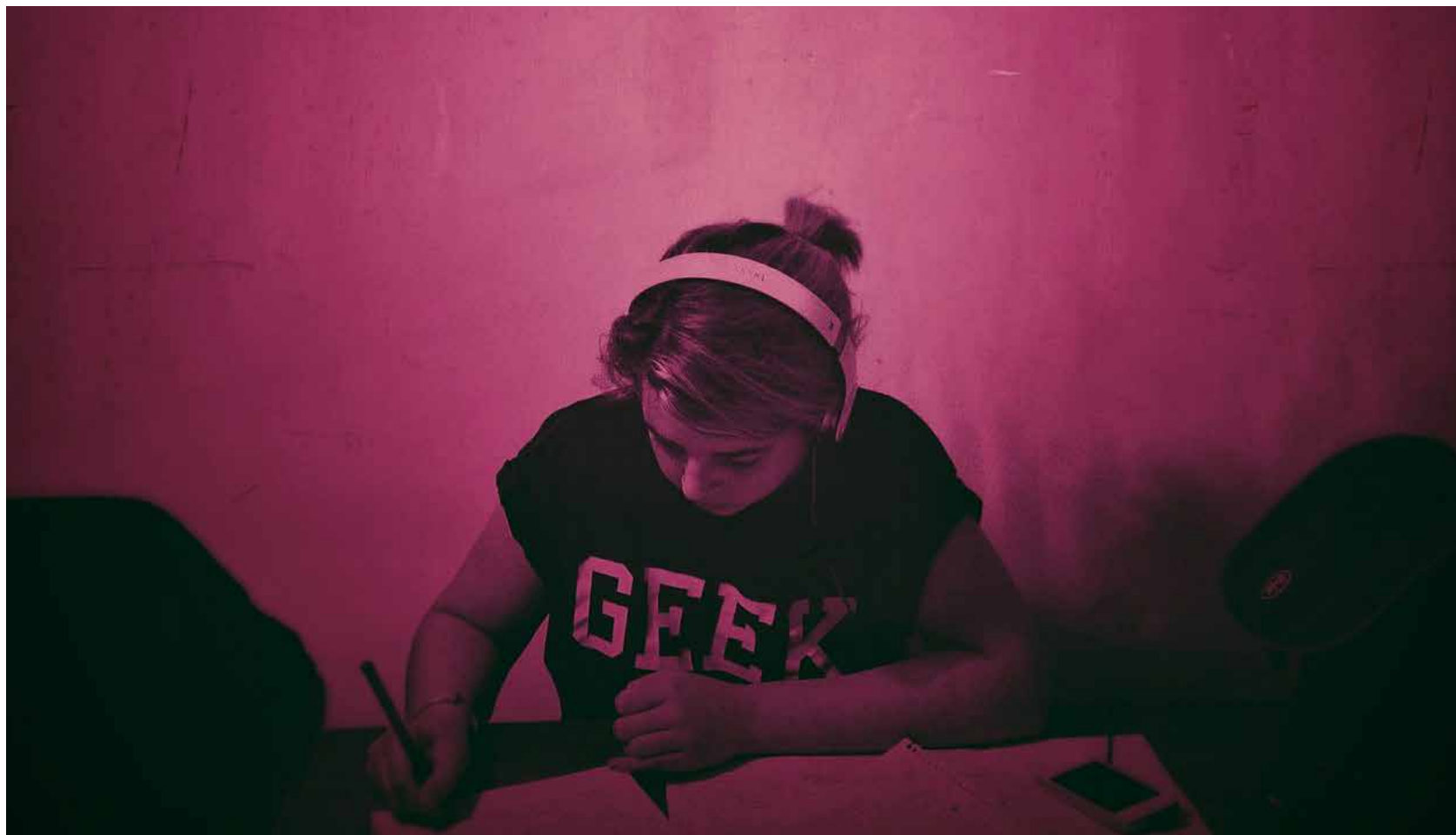
Billede:
Spinning med højt
tempo. Foto: ma-
rybettiniblack CC0
public domain

Baggrund

Mange bruger musik som en beroligende baggrundslyd, når de arbejder.

F.eks. hvis de laver lektier eller arbejder på kontor med meget larm.

Eller så vi ikke hører stilheden.

Billede:
Lektielæsning med
musik i ørerne.
Foto: Coombesy
CC0 Public domain

Vise følelser

Glad musik, sørgelig musik, vred musik, pjattet musik... Musik kan bruges til at få afløb for vores følelser, eller den hjælpe os med at udtrykke dem.

Billede:
Når man synger
til, giver det en
god fornemmelse
i hele kroppen.
Foto: Unsplash.
CC0 Public domain

Skabe et fællesskab

Hvis vi gerne vil cementere et fællesskab, kan musikken hjælpe til.

Færøsk kædedans, salmesang , store tromme-

ensembler, orkestre hvor alle deles om melodien (f.eks. ved at have en tone hver) eller sufiernes dhikr.

Alle eksemplerne har et element af gentagelse og enkelthed, som gør, at mange kan være med.

Billede:
Roskilde festival
2010. Vi lytter til
musik i fælles-
skab. Foto: Eva
Fock

Skabe et rum

Musik kan skabe et rum, næsten fysisk.

Vi kan opleve, at musikken gør et stort rum lille og intimt, eller at et rum opleves næsten uendeligt stort.

Hvis musikken er meget medrivende, kan vi helt glemme, hvor vi er.

Billede:
Musikalsk samvær
med spinet, lut og
traversfløjte, ca.
1630. Fra Musik-
museets samling.
Foto: Musikmu-
seet

Advarsel

Et bilhorn som dytter eller en cykels ringeklokke, som får dig til at se dig for. Begge dele for at sørge for at du ikke bliver kørt over.

Ambulancer og politibiler har forskellig udryknings-signaler. De fortæller, at man nu skal flytte sig, så de kan komme hurtigt forbi for at redde liv eller for at fange en tyv.

Billede:
Politibiler. Foto:
Diego Fabian Parra
Pabon, CC0 Public
domain.